

Per la Catalunya de comarques ciutat. Pregó de l'11 de setembre de 2001 al Consell Comarcal del Pla d'Urgell

Benvolguts ciutadans i ciutadanes

Benvolguts representants de la ciutadania

No sé si a vosaltres, però sí almenys a mi, l'11 de setembre em recorda les batalles de quant el dictador era viu i em recorda també les moltes competències i drets que ens falten encara com a poble. Podríem aprofitar aquest moments per a recordar-ne la llarga llista; però com que l'any que ve i durant molt anys em sembla tindrem l'oportunitat de tornar-hi, m'he agafat les coses per un altre costat menys depressiu.

Aquí i avui, en el marc de la celebració a la qual ens convida el Consell Comarcal del Pla d'Urgell em sembla és bo de recordar que la llibertat i l'autonomia, o l'autodeterminació, si voleu, també s'aconsegueixen exercint-les en el dia a dia, i les comarques introduïdes amb la Llei d'Organització Comarcal del 4 d'abril de 1987 em semblen un molt bon exemple.

Encara avui algunes veus posen en dubte la utilitat de les comarques. La discrepància és normal i és bo que hi sigui perquè les coses es facin millor. Aquesta discrepància seria preocupant, però, si per uns vots de més o de menys, existís o deixés d'existir un element bàsic d'organització del país com és la comarca. Perquè?.

D'entrada, les comarques són un element essencial de la tradició catalanista. Les comarques tenen el seu origen en un concepte d'identificació territorial aparegut en els segle XVI i XVII i que es manté encara viu com a concepte popular, no solament aquí sinó en països pròxims (els pays occitans o els comprensorio italians). A través de les Bases de Manresa, aprovades el març de 1892, la comarca passa a ser una cosa més i diferent: una proposta d'organització administrativa, que entra a formar part de l'ideari central del catalanisme; recordem la base 5,.....; recordem la base 10,.....

D'aleshores cap aquí ha plogut molt i podria ser que la comarca ja no respongués a les necessitats del moment. Podria ser,... i en aquest cas les comarques s'haurien d'adaptar a les necessitats dels ciutadans i s'haurien de canviar. Els catalans som o hauríem de ser pràctics i aquí no té perquè repetir-se la situació d'un estat espanyol amb unes províncies creades el 1833 i mai més modificades (una situació ben curiosa, per cert, en el conjunt dels països occidentals).

Resulta, però, que la comarca és una referència ben moderna i actual. Perquè?. Doncs perquè les comarques són noves ciutats del territori. Sí, la ciutat real ja no és Mollerussa, és el Pla d'Urgell, i això obre tot un camp incommensurable de feina per a les comarques. Què vol dir això?.

Quan el 1931 la Generalitat republicana creà la Ponència de l'Estudi de la Divisió Territorial ho feu en la línia de la tradició política catalanista; però la veritat és que Pau Vila i els altres ponents es trobaren amb un gran desconcert a l'hora de proposar la divisió comarcal, perquè ningú veia massa clar què havien de fer les comarques.

Quan l'Estatut de 1979 i les Lleis d'Organització de 1987 tornen a posar d'actualitat les comarques ho fan seguint la tradició catalanista; però ara sí les coses han canviat molt i les comarques tindran bastant per escollir i fer. Perquè?, perquè la comarca, repeteixo, respon a la realitat de les noves ciutats – territori, les ciutats – territori que des d'un altre punt de vista descriu i dibuixa el Pla Territorial General de Catalunya aprovat el 1995.

I quina és aquesta nova ciutat comarca?. D'entrada, la dels ciutadans, que viuen, treballen, compren, estudien, es diverteixen i es relacionen, no en el poble que els ha vist néixer, sinó allí on se'ls hi ofereixen millors oportunitats, a Mollerussa, a Golmés, a Miralcamp o al Poal, posem per cas. Les necessitats que tenen els nous ciutadans són cada vegada majors i més diverses; atenció per als més grans que es queden sols a casa, atenció especialitzada per als disminuïts, formació musical per als fills, menjadors escolars, formació i pràctica dels esports més diversos; cine, teatre i manifestacions culturals de qualitat; piscines cobertes per a l'hivern,....

Avui ja no podem tirar les escombraries al corral perquè se les mengin els porcs; necessitem una recollida selectiva i un tractament dels residus que els ajuntaments petits no poden assumir amb garanties, i a partir d'aquí han nascut les responsabilitats i serveis que el Consell Comarcal del Pla d'Urgell i els altres Consells assumeixen actualment, i per la mateixa regla de tres neixen i aniran naixent les responsabilitats futures dels Consells.

La nova ciutat és el Pla d'Urgell...., i la comarca, aquí i en altres indrets, té la gran responsabilitat de preparar aquesta ciutat on el ciutadà pugui formar-se i expressar-se com a persona, i trobi garantit el seu benestar. Les comarques ja tenen possibilitats d'intervenir en els camps que han de conformar la nova ciutat; caldrà millorar-les per adaptar-les a la nova situació,i, en qualsevol cas, els representants municipals que formen els organismes comarcals tenen ja a hores d'ara tota la llibertat i la responsabilitat d'avançar en aquest sentit.

No és tracta que els ajuntaments petits renunciïn a serveis i equipaments que l'únic que farien és augmentar la decadència com a poble. Cada servei o equipament s'ha de prestar a la mínima escala possible.

Tampoc es tracta que l'alcalde de Mollerussa doni les claus del seu ajuntament al president del Consell Comarcal.

Es tracta més aviat que sobre la ciutat – comarca s'actui amb la coherència, la racionalitat, la coordinació i la transparència per a treure el màxim rendiment de la inversió pública i aconseguir el màxim de benefici per un ciutadà que no és rural o de poble (en el sentit clàssic d'aquests termes), sinó de ciutat; d'una ciutat més escampada, però de ciutat....

La proximitat dels 30.000 habitants i les 30.000 hectàrees del Pla d'Urgell (400.000 porcs anava a afegir i no és conya, però deixem-ho per un altre dia)fan que allò que passa en un municipi fàcilment n'afecta un altre i que moltes actuacions mereixen com a mínim ser pensades en conjunt, quan no realitzades: camins i carreteres en funció d'uns esquemes de xarxa i usos clars, espais naturals de protecció o per a usos lúdics, equipaments singulars que millorin la imatge exterior de la comarca, usos del territori més respectuosos amb el medi

ambient, sòl i localització per a usos industrials, l'estímul d'iniciatives econòmiques estratègiques per al territori... i és a través del Consell Comarcal que es pot entrar adequadament en aquesta matèria.

Tot plegat en benefici d'un ciutadà al qual se li ha de reconèixer el paper destacat que li pertoca en una societat democràtica com la nostra,..... i aquest és el punt sobre el qual voldria finalment insistir.

Alguns es planyen del poc reconeixement popular dels Consells Comarcals i d'altres es queixen del seu funcionament institucional;..... no és estrany, si els ciutadans comencen per no saber que quan elegeixen el seu ajuntament elegeixen el Consell Comarcal. Són aspectes que hauran de millorar i no ho dic jo; l'Informe Roca sobre l'organització territorial, tan criticat per les propostes municipalistes, avança, en aquest sentit, algunes propostes interessants.

Tant per a la comarca com per a les altres institucions públiques, el ciutadà sense distinció de races, de religió, ni de carter ha de ser el centre de totes les actuacions i aquesta diria que és una de les principals premisses per a preparar el futur que ens espera, un futur que a la nostra comarca vindrà marcat en pocs anys per un allau de població immigrada; no l'allau de col·lidors de fruita actuals, sinó un allau de persones amb ganes d'establir-se definitivament aquí que suplirà les mancances de mà d'obra local. Fàcilment prendran peu els guetos socials i la intolerància i els grups o partits xenòfobs, si no preparem mentalment aquest futur i si no aconseguim que prevalguin uns drets i uns deures comuns i col·lectius de ciutadans lliures i responsables.

Res més, em sembla que la millor manera que des d'aquí tenim per a fer Catalunya és participar en la construcció d'aquesta ciutat – territori de ciutadans que és la comarca, i potser el dia de la festa nacional sigui també el millor moment per a recordar un tipus d'objectiu col·lectiu com aquest, que s'anteposa als objectius i interessos estrictament privats.

Amb l'avinentsa, que tots els qui m'escolteu sou prou grans i teniu les pròpies idees al respecte, jo només us he volgut fer partícips d'algunes de les meves inquietuds i pensaments.

Gràcies i bona diada.